

یادداشت
کیکاوس زیاری گروه فرهنگی

داستان صادقانه و خانوادگی بنگلادشی

مقصودحسین، فیلمساز جوان بنگلادشی با «صبا» اولین تجربه کارگردانی خود و به بهانه تعریف داستانی اجتماعی و خانوادگی، به بحث درباره وضعیت زندگی مردم این کشور آسیایی می‌پردازد. خط اصلی داستان صبا درباره زن جوانی است که به‌تنهایی مسئول مراقبت از مادر بیمار و فلج خوداست. او در این راه با مشکلات و چالش‌های متعدد و متفاوتی روبه‌رو می‌شود و فیلمساز به این بهانه، زندگی قشر متوسط و ضعیف جامعه بنگلادش را به نمایش می‌گذارد. برای مقصودحسین داستان فیلم صبا فقط یک داستان نیست و این داستان، به‌نوعی بازتابی از زندگی و تجربه شخصی خود او به حساب می‌آید. آنچه در فیلم صبا به نمایش درمی‌آید دقیقا همان اتفاقاتی است که برای تریلوراخان، همسر فیلمساز رخ داده و او برای ۲۵ سال مراقب مادر فلج خود بوده است، مادر تریلوراخان بعد از یک حادثه تصادف ماشین فلج‌شد. صحبت درباره ساخت فیلمی در این رابطه بعد از مرگ پدرزن مقصودحسین به دلیل بیماری کرونا مطرح شد. فیلمساز با همکاری همسرش، کار نگارش فیلمنامه را شروع کردند و تصمیم گرفتند داستان را در رابطه با اهالی طبقه متوسط شهر داکاکشترش دهند که طی چند دهه اخیر با انواع و اقسام مشکلات اقتصادی و اجتماعی روبه‌رو بوده‌اند. به‌این‌ترتیب، داستان فیلمنامه نه درباره یک شخص که درباره بخش بزرگی از اهالی داکا به حساب می‌آید که در زندگی روزمره خود با چالش‌های زیادی روبه‌رو و درگیر هستند. این داستان به نقش خانواده، حمایت‌های خانوادگی و اهمیت آن می‌پردازد و همزمان، درباره مشکلات اقتصادی که جامعه بان دست به گریبان است صحبت می‌کند.

به گفته حسین: «ما با این فکر کار را آغاز کردیم که چگونه می‌شود که داستان زندگی صباى جوان که در بین اهالی طبقه متوسط شهر داکا زندگی و کار می‌کند، می‌توانیم درباره جمع بیشتری از اهالی کشور حرف بزنیم. مادر این کاراکتر در داستان فیلم بیمار و مریض است و این پرشس مطرح می‌شود که آیا الزاماً باید کسی مریض و بیمار باشد تا اطرافیان در فکر حفظ و نگهداری او باشند و نگرانی‌هایی در رابطه با او باشند باشند؟ این مسأله من و همسر م را به این سمت کشاند که داستان مان را گسترش دهیم و به یحی جدی‌تر درباره بنیان خانواده و لزوم حفظ و نگهداری آن بپردازیم.» در عین حال، مقصود حسین به مشکلات مربوط به تولید فیلم هم اشاره کرده و می‌گوید وضعیت او زمان تولید فیلم بسیار شبیه وضعیت غربنج و مشکل کاراکتر اصلی فیلمش بوده است؛ «مشکل ما از انتخاب بازیگر اصلی شروع می‌شد و به نبود و کمبود سرمایه برای ادامه کار می‌رسید تا انتخاب مه‌زبین چودری برای نقش اصلی که یک بازیگر موفق تلویزیونی است، در سرهای زیادی داشتم. بسیاری از کسانی که برای بازی در نقش اصلی انتخاب کردیم، نتوانستند با ما همکاری کنند؛ زیرا خانواده‌هایشان اجازه این کار را به آنها ندادند. دوران فیلمبرداری هم با گروه خودمان مشکل داشتم. زمان فیلمبرداری صحنه‌های مهم و احساسی فیلم، عوامل صحنه به گریه افتاده بودند و این دردسری برای ما شده بود! حالا امیدوارم این صحنه‌های احساسی باعث شود تماشاگران فیلم‌نگاهی دوباره به روابط خانوادگی ببندازند و در نوع روابط خود با والدین شان تغییرات مثبتی را شاهد باشیم.»

نگاه امیدوارانه مجیدی به سینماگران جوان

کارگاه انتقال تجربه مجید مجیدی، کارگردان سینمای ایران در شصت‌ونهمین جشنواره منطقه‌ای مهرشید در پردیس ملل مشهد برگزار شد. مجیدی در ابتدای این نشست درباره وضعیت امروز سینمای ایران گفت: ایمان دارم استعدادهای درخشانی در دل این کشور هست. من استعدادهایی در گوشه‌گوشه این مملکت دیده‌ام که بعدها فیلمسازان خوبی شده‌اند. اعتقاد دارم شما می‌توانید جزو ذخایر و گنج‌های سینمای ایران باشید؛

سینمایی که مهجور مانده و امروز چیزی از آن جز جسدی باقی نمانده است. همچنین مجیدی با یادآوری صحبتی که در جشن ۱۰۰سالگی سینما داشت، گفت: آن روز گفتم صدای پای ابتذال می‌آید و هشدار دادم که دیری نمی‌پاید که این ابتذال پیکره سینمای ایران را فرا بگیرد. امروز اما شاهد این هستیم که سینمای ایران تجسم عینی ابتذال شده، اما متعقد سینمای ایران در آینده قرار است به دست جوانان گره‌گشایی شود. سینمای جوانان

سینما؛ راوی درد فلسطین

«تعطیلات خوش» یک درام پرتنش اجتماعی ضدصهیونیستی، ساخته اسکندر کوپتی است که اولین نمایش خود را در جشنواره ونیز پشت سر گذاشت

با ادامه کشتار اهالی غزه توسط ارتش اسرائیل و عدم توجه سیاستمداران این کشور به درخواست‌های صلح‌آمیز جهانی برای توقف جنگ و کشتار غیرنظامیان، بر شدت فعالیت هنرمندان و فیلمسازان فلسطینی افزوده شده و آنها تلاش دارند با محصولات خود توجه تعداد بیشتری از مردم جهان را نسبت به ظلمی که بر ملت فلسطین روا می‌شود، جلب کنند.

یکی از فیلم‌هایی که در رابطه با آوارگی ملت فلسطین در جشنواره فیلم ونیز امسال به نمایش در آمد، «تعطیلات خوش» نام دارد؛ فیلمی که مورد توجه منتقدان نیز در این جشنواره قرار گرفت و به‌زودی اکران آن آغاز خواهد شد.

این درام پرتنش اجتماعی، اولین ساخته بلند سینمایی سازنده‌اش اسکندر کوپتی است که مدت‌ها تلاش داشت تا بتواند آن را برای نمایش در سالن‌های سینما آماده کند.

این فیلمساز فلسطینی پیش از این در سال ۲۰۰۹ فیلم کوتاه تحسین‌شده «آجامی» را به‌صورت مشترک با یکی از دوستانش کارگردانی کرده بود که با تحسین منتقدان بین‌المللی روبه‌رو شد و در جشنواره‌های مختلف جهانی موفق به کسب جوایزی شد.

روزگار سخت در حيفا

داستان تعطیلات خوش، زندگی خانواده‌ای معمولی را تعریف می‌کند که در حيفا روزگار می‌گذرانند و با مشکلات مربوط به تجاوز و سرکوب رژیم اشغالگر روبه‌رو هستند. این داستان در کنار نمایش سختی‌ها و اجحافاتى که به این خانواده فلسطینی می‌شود، سعی دارد به بیان این نکته مهم بپردازد که چگونه فرهنگ و سنت‌های فلسطینی توسط سیاست‌های ارتجاعی دولت‌مردان اسرائیلی در حال نابودی و محو شدن هستند. با وجود تمام فشارها و دشواری‌ها، اعضای خانواده

سینمای ۱۰۰ساله در آستانه تخریب

سینما نادر در خیابان لاله‌زار با مجوز میراث فرهنگی و گردشگری در آستانه تخریب قرار دارد. این سینما که نزدیک به ۱۰۰ سال از تاریخ بهره‌برداری آن می‌گذرد، یکی از سینماهای خاطره‌انگیز برای مخاطبان این هنر جادویی است. این سینما با نام «رویال» در سال ۱۳۱۲ به بهره‌برداری رسید که بعد از ورشکستگی صاحبش، توسط شرکت سهامی ایران خریداری شد و در نهایت در سال ۱۳۴۲ با نام «نادر» در ۲۸ شهریور با فیلم «مرد میدان»، دوباره بازگشایی شد و تا اواخر دهه ۷۰ شمسی مشغول به‌کار بود. این سینما در کوچه باربد قرار دارد که به کوچه ملی نیز شناخته می‌شود و یکی از یادمان‌های فرهنگی تهران است که باید مورد توجه وزارت میراث قرار گیرد.

تفرقه‌اندازی به روش صهیونیستی

این هنرمند با بیان این نکته که همه فلسطینی‌ها رنجشی در دل دارند و از بسیاری اتفاقات تلخ ناخشنود و دل‌آزرده هستند، جست‌وجو برای پیدا کردن داستان فیلمش را نیز ناشی از یکی از همین رنجش‌ها می‌داند. به گفته کوپتی: «در دوران نوجوانی‌ام شاهد گفت‌وگویی بین بزرگ‌ترهایم بودم که به‌شدت باعث دل‌آزدگی‌ام شد و جرقه داستان تعطیلات خوش از همان جا زده شد. یکی از اقوام خانم ما در حال صحبت با فرزندش بود و به او گفت: «هیچ وقت اجازه نده به خانم به تو بگه چه کار کنی یا چه کار نکنی!» او این نصیحت را در ارتباط با همسر پسرش داشت انجام می‌داد.

این یارادوکس مرا متوجه این نکته کرد که هنوز ریشه‌های عمیق پدرسالارانه در فرهنگ ما موجود است و اسرائیلی‌ها با عنایت به نکاتی از این دست، به‌دنبال چندپاره‌کردن ملت فلسطین هستند تا بتوانند بر آنها تسلط پیدا کنند. مستبدان زمانی می‌توانند بر یک ملت غلبه کنند که بتوانند تفکرات جدایی‌طلبانه را بین آنها رواج دهند و با در پیش گرفتن سیاست «تفرقه‌بیننداز و فرمان‌روایی کن» مردم را از هم جدا کنند. جدایی و تفرقه بین اقوام، راه و زمینه را برای تسلط زورگویان فراهم می‌کند.»

چهار داستان متفاوت

تعطیلات خوش داستانش را در چهار بخش متفاوت و مجزا به تصویر می‌کشد اما زمان رخداد داستان‌ها یکی است. هر داستان بر یک کاراکتر قوی و بی‌نظیر تکیه دارد. زمانی که این کاراکترها مورد توجه و تمرکز قرار می‌گیرند، تماشاگران درگیر ماجراجویی آنها شده و فضلی از تاریخ ملت فلسطین را از نزدیک نظاره می‌کنند.

با این حال، دقیقاً در زمانی که هر یک از این کاراکترها باید تصمیم‌گیری نهایی کرده و راه‌حل را به بیننده ارائه دهند، کارگردان تماشاگران را به سمت کاراکتر بعدی می‌برد تا ماجراهای او را به تصویر بکشد. به گفته کارگردان: «این تغییر شیفت و زاویه نگاه عمدی است و کمک می‌کند تا بیننده همچنان با داستان همراه بماند و خودش هم در رابطه با نکاتی که در این داستان بیان و تعریف شده به تفکر بپردازد.

نخواستیم تماشاچی منفعل بوده و فقط نقش یک نظاره‌گر را داشته باشد. هدفم کشاندن او به متن ماجرا و کسب یک دید عمیق بود. همچنان که ما از یک نقطه‌نظر به نقطه‌نظر دیگری می‌رویم، حوادثی که شاهدشان هستیم از یک منظر متفاوت مفهوم ضدصهیونیستی خود را منتقل می‌کنند.»

استفاده از مردم عادی

اسکندر کوپتی برای واقعی‌تر شدن داستان تعطیلات خوش و حفظ جنبه‌ها ی رئالیستی کار، از وجود غیرحرفه‌ای‌ها برای نقش‌های اصلی بهره گرفته است؛ «این کار کمک بسیار زیادی می‌کند تا جنبه واقع‌گرایانه ماجرا حفظ شود. تماشاچی روی پرده آدم‌هایی را می‌بیند که بسیار شبیه همان مردم رنج‌دیده‌ای هستند که هر روز در شبکه‌های خبری می‌بیند و به این باور می‌رسد که آنها

این امیدواری را داده که می‌تواند پشتوانه سینمای ایران باشد، من می‌دانم شما در چه محرومیتی برای فیلمسازی به سر می‌برید، اما این رنج جزئی از ذات هنر است و می‌تواند شما را به مرتبه بالاتری برساند. امید من به شما جوانان و نسل جدید شهرستان هاست.

فیلم

برش

شیخ همیشه حاضر ارتش اسرائیل

فیلم «تعطیلات خوش» کوپتی زندگی مجموعه‌ای از شخصیت‌های عرب و یهودی را دنبال می‌کند تا پرتره‌ای چندوجهی از زندگی در حیفاى اشغالی را جمع‌آوری کند. کوپتی و تیم کوهن، فیلمبردار، در این فیلم تلاش دارند که هر تعامل بازیگران را با صمیمیت از نزدیک فیلمبرداری کنند تا بازی‌های ظریف و قدرتمند بازیگران را که بسیاری از آنها اولین تجربه سینمایی خود را پشت سر می‌گذارند، بزرگ کنند. در حقیقت این فیلم یک گردهمایی خانوادگی پیچیده را در مرکز داستانی خود طرح و گسترش می‌دهد و راوی بخشی از زندگی چهار عضو یک خانواده عرب می‌شود که چندین صحنه معمولی و دلپذیر را با هم به اشتراک می‌گذارند، اما راه‌پایشان از یکدیگر، از فرهنگ بزرگ‌تری از سکوت، شرم و فشارهای اجتماعی گسترده در حیفاى اشغال شده حکایت دارد.

فیلم از تصادف دختر خانواده آغاز می‌شود که به همین بهانه خانواده دور هم جمع می‌شوند. فریدا یا «یفنی» فقط یک آسیب جزئی دیده اما داستان فیلم به موضوع مرگ یا زندگی کشیده می‌شود و زندگی و آینده شخصیت‌ها یکی در کانون توجه قرار می‌گیرد.

اولین داستان در مورد برادر میانسال فریدا، رامی است و مشکلات او با همسرش درباره تولد ناخواسته فرزندشان را پی می‌گیرد. برای رامی، عواقب این خط داستانی به‌طور فزاینده‌ای شدیدتر می‌شود و تا حد اتهامات نادرست و تهاجمات نژادپرستانه افزایش می‌یابد. روایت فیلم از این خانواده به داستان بعدی که یکی دیگر از آنهاست، منتقل می‌شود. مثلاً رامی، در حالی که مشکلات خود را مخفی نگه می‌دارد، سعی می‌کند به پدرش فواد کمک کند تا بدهی مالی خود را جبران کند که متعاقباً بر مادرش حنان وارد می‌کند. حنان هم می‌خواهد مطمئن شود که عروسی دختر بزرگ‌ترش لیلادر حیفاى اشغال شده بدون مشکل برگزار می‌شود و... فیلم «تعطیلات خوش» بر اساس تعاریف اجتماعی متفاوت بین نسل‌های مردان و زنان عرب است. با این حال، پس‌زمینه فرهنگی بزرگ‌تر فیلم تصویری از فلسطین با آداب و سنن آنها را روایت می‌کند. متأسفانه، نژادپرستی ظریفی که شخصیت‌های فلسطینی با آن روبه‌رو می‌شوند، به یک عنصر عادی زندگی آنها تبدیل شده است. اگرچه کوپتی مستقیماً با ساختارهای نظامی که به این تنش‌ها کمک می‌کنند، مقابله نمی‌کند، اما ارتش اسرائیل را یک شیخ همیشه حاضر در روابط اجتماعی خانواده، به‌ویژه در صحنه‌های پیرامون آموزش نشان می‌دهد.

اکران

فیلم‌های جدید از راه می‌رسند

شانزدهمین جلسه شورای صنفی نمایش هجدهم شهریورماه در خانه سینما برگزار شد و شورا بعد از بررسی درخواست‌ها و موارد مطرح شده، قرارداد سه فیلم را ثبت کرد. فیلم سینمایی «باغ کیانوش» به کارگردانی رضا

کشاووز و تهیه‌کنندگی محمدجواد موحد با پخش بهمن سبز به سرگروهی پردیس هویزه است. این فیلم نخستین‌بار در چهل‌ودومین جشنواره فجر رونمایی شد و از بازیگران آن می‌توان به شهرام حقیقت‌دوست عباس جمشیدی‌فر اشاره کرد؛ دیگر فیلم سینمایی که قرارداد اکران آن ثبت شد فیلم پرستاره «صبحانه با زرافه‌ها» به کارگردانی سروش صحت و تهیه‌کنندگی مصطفی احمدی با پخش شایسته‌فیلم به سرگروهی پردیس چارسو است که بهرام رادان، هوتن شکیبا و پژمان جمشیدی از بازیگران این فیلم هستند؛ گفتنی است فیلم صبحانه با زرافه‌هاست نخستین‌بار پارسال در جشنواره فجر اکران شد. «بازی را بکش» نیز به کارگردانی محمدابراهیم عزیزی و تهیه‌کنندگی مصطفی کیایی با پخش شایسته‌فیلم به سرگروهی پردیس ملت است. همچنین مقرر شد اکران فیلم‌های «شه‌سوار» و «آغوش باز» از چهارشنبه ۲۱ شهریور در سینماهای سراسر کشور آغاز شود.

رویداد

آغاز جشن «مهر سینمای ایران»

نخستین جلسه شورای هماهنگی سومین جشن «مهر سینمای ایران» در استان‌ها با حضور قادر آشنا، دبیر این دوره از جشن و مدیران فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌های سراسر کشور برگزار شد. قادر آشنا در ابتدای جلسه اظهار داشت: سومین جشن ملی «مهر سینمای ایران» از ۲۱ شهریور/روز ملی سینمای ایران تا ۱۰ مهر در سراسر کشور در همه استان‌ها برگزار می‌شود و جشن ملی مهر سینمای ایران نیز در روز ۱۲ مهر با حضور هنرمندان و دست‌اندرکاران سینمای سراسر کشور در تهران برگزار خواهد شد. وی با اشاره به نهایی شدن زمان برگزاری جشن در استان‌ها تأکید کرد: در برگزاری جشن فقط تمرکز بر مرکز استان نباشد و از ظرفیت سایر شهرستان‌های استان نیز استفاده شود. آشنا با اشاره به این‌که در استان‌ها رویداد سینمایی که همه افراد حوزه اعم از سینماداران، کارگردانان، بازیگران، آموزشگاه‌داران یا تهیه‌کنندگان را دربرگیرد، نداشتیم، تأکید کرد: جشن مهر سینمای ایران همان‌طور که از نامش مشخص است، جشنی برای نزدیک‌تر کردن هنرمندان به هم، دیده شدن فعالان صنفی؛ چون تدوینگر، عکاس و نیز دیگر عوامل است که افراد پشت صحنه بوده و هیچ‌وقت دیده نشده‌اند.

